

קלד אה"ח לעשות רצונך אדוני חפצתי אך מתירא אני להיות עליך למשא כי הענין עמוק וארוך :

קלה אה"כ אל ירע בעיניך הרבר הזה כי נמלצו לחכי אמרתך :
קלו אה"ח יש לך לדעת ששנת החמה של שמואל היא שס"ה ימים ורביע יום שהוא שש שעות תמימות ושל רב אדא היא סס"ה וחמש שעות

ותתקצו חלקים מתת"רף בשעה שהן נ"ה דקים מס' בשעה שקורין בל"ז מינו"ש ועוד ז' חלקים מתת"רף נמצא שהתת"קין חלקים שוים לנ"ה דקים והזהר שכל זמן שאומר חלקים הם מתת"רף וכל זמן שאומר דקים הם סס' בשעה וזכור הכלל הזה ואל תשכחהו . ולפי שהשנה נחלקת לר' תקופות בין לשמואל בין לרב אדא נמצאת כל תקופה אליבא דשמואל ז"א יום וז' שעות ומחצה וזהו המרחק בין תקופה לחברתה . ואליבא דרב אדא כל תקופה היא ז"א יום וז' שעות ותק"יש חלקים שהן כ"פ דקים פחות ג' חלקים וזוהו במספר שנים נולד הפרש גדול ביניהם על זמן התחלת התקופות של רב אדא תקופת תשרי חלה בזמן הזה (שהיא שנת התע"ג) :

	שבט	שבט	שבט	שבט
	שבט	שבט	שבט	שבט
	שבט	שבט	שבט	שבט
	שבט	שבט	שבט	שבט

קלז אה"כ איזו היא הנבחרת משתי הסברות :

קרה אה"ח אין ספק שסברת רב אדא :

קלמז אה"כ ומנן שהיא טובה משל שמואל :

קב אה"ח שהרי מפיה אנו חייני יען בשנת הת"ן חל הג הפסח ביום כ"ה מאר"צו ויצא ביום א' אב"ריל . בשנת התנ"ח חל בכ"ז בו ויצא בנ' אב"ריל ובשנת הת"עט חל בכ"ז בו ויצא ביום ב' אב"ריל נמצא שאלו הג' פסחים יצאו קודם הכנס אביב של שמואל ואם כן אחת משתיים לא ימנע או עשינו פסח קודם זמנו או אנו סומכין על חשבון רב אדא :

קמז אה"כ מאן מוכח שחשבון רב אדא מכוון יותר מחשבון שמואל :
קמב אה"ח הנסיון מוכיח שהרי במחזור קטן של שמואל ישארו שעה ות"פה חלקים ובשל רב אדא החמה והלבנה שוין לטובה ואין זה חייב לזה כלום :

קמג אה"כ מהיבא מתחיל חשבונם ומדוע אחרו פעמי תקופות שמואל מתקופת רב אדא ומדוע מספר עשרה ימים לא פחות ולא יותר :

קמד אה"ח תחלת חשבונם הוא מיציאת מצרים בשנת ב' אלפים תמ"ח ומאז ועד עתה (שהוא הת"עג) עברו מעט יותר מג' אלפים שנה ובה חזרו תקופות שמואל לאחוריהן עשרה ימים . והמעט לפי שמחזור קטן של שמואל הוא של רל"ה חדשים שהן ו' אלפים תתק"לט יום וי"א שעות ולסברת רב אדא הם ו' אלפים תתק"לט יום וי"ו שעות ול"ב דקים סס' בשעה בקידוב נמצא שמחזור של שמואל ארוך משל רב אדא בכל כ' שנה קרוב לשעה וחצי ובכן בק' שנים יתארך שמנה שעות . בג' מאות שנים יום א' שלם במ' מאות ג' ימים . לג' אלפים עשרה ימים :

קמה אה"כ א"כ בסוף ו' אלפים שנה תתארך תקופת ניסן של שמואל עשרים יום ואחד מ' אלפים ל' יום ומאז ואילך לא יעשה

פסח אלא אחר חרש האביב :

קמו אה"ח ואת הקושיא עצמה העיר ו' אברהם בר דוד בפירושו בפ"ט להלכות קידוש החדש לרמב"ם ז"ל והיריץ שקודם שיגיע זמן זה יבא מורה צדק. אבל לפי דעתי שמואל היה יודע שיעור שנת רב אדא ומכיר בו שהוא אמיתי ונכון אך ביקש דרך קצרה וקלה להסון העם ואותה נתן להם למען ידעו בחשבון הגם שיעור השנה בקירוב בלי דקים וחלקים :

קמו אה"כ מה יתן לנו ומה יוסיף לנו חשבון שמואל :

קמח אה"ח איננה שוה לנו אלא לקבוע יום שאלת מטר ששים יום אחר תקופת תשרי של שמואל ויום התקופה בכלל הם וכדי לידע זמנה בכל שנה ושנה דע בכמה בתשרי נכנסה תקופת שמואל ובאותו היום עצמו תהי' שאלת מטר בכסליו חוץ משנה שלימה שצריך לחסר יום אחד : המשל בשנת התע"ב היתה התקופה ביום שמחת תורה שהוא כ"ג תשרי וביום כ"ג כסליו היתה השאלה ובשנה זו שהוא הת"עג חלה התקופה ביום ו' תשרי ולפי שהיא שלימה צריך לחסר יום אחד והיתה השאלה ביום ה' כסליו :

קמח אה"כ ולמה צריך לחסר בשנה שלמה :

קנ אה"ח אם השנה חסרה או כסדרה ותפול התקופה בכ"ג תשרי כמו שאירע בשנת התע"ב כיון שצריך למנות יום תקופה ויום שאלה צריך למנות יום כ"ג. והרי בדרך שמנה ימים של תשרי וכ"ט של חשון הרי ל"ז שהרי השנה היתה חסרה וכ"ג של כסליו הרי ששים ואפילו אם היתה השנה סדור' יש לך לחשוב חשון חסר לפי שבה תשרי מלא וחשון חסר אבל אם היא שלימה צריך לחסר יום אחד מהמספר כגון בשנת הת"עג היתה התקופה ביום ו' תשרי ולפי שתשרי לעילם מלא נשארו כ"ה ימים של תשרי ולפי שחשון מלא מפני שקביעות השנה זש"ג תוסיף ל' של חשון הרי נ"ה וה' של חרש כסליו הרי ששים לפי שהיום שניתוסף בחשון גורם שיגרע בכסליו. ואם היתה השנה חסרה או סדורה כיון שאין לחשון בהן אלא כ"ט ימים לא היתה השאלה ער ו' כסליו :

קנא אה"כ זהו כלל יפה וקל ולכן אצרהו באישון עיני :

קנב אה"ח לזו בלבד מועילות לנו תקופות שמואל. ובגלל הדבר הזה על המעברים היה אפי אשר מלאו הניירות מלין לא יועיל במ בתקופות שמואל לכמה וכמה מאות שנים ולא העלו את שמות תקופות רב אדא על ספריהם אלא בקיצור מופלג ודרך העברה ואם ככה עשו לקיים מה שנא' תקופת רב אדא בצנעא כפי מה שפירשתי (סי' כ"ח) כדי שלא ילמדוה א"ה כבר למדוה ובקיאים במוצאיה ומבאיה כמונו היום והרי היא בפריהמא כאשר ראיתי בספריהם ואם מדאגה מדבר פן ילכו אחר דבריה ואחר עצתה אני ערב שלא יארע כזאת משני מעמים. חדא שהם עושים שנתם קצרה משנתנו ששה דקים וחושבים שאנו מועים במה שאמרנו להאריך בכקים שהם אמרו לקצר ב' שאם תהיה שנתם כשנתנו לא פחות ולא יותר. כשיחול יום ראשון של פסח ביום א' כמו שאירע בשנת הת"ס. הת"סג. והת"כו. ויארע ג"כ בשנת התפ"ז. הת"ץ והת"צד. יוכרת להתחיל תגם עמנו באותו יום עצמו מה שאין רוצין לעשות כדי שלא ירא כמתייהדים ולכן בכל השנים הנ"ל ובכיוצא בהם יעשו תגם ה' ימים אחר תגנו. ועוד ידי נשויה על המעברים שהמילו אימה יתירה על הצבור באמרם שהשותה מים ברנע התקופה אחת דתו למות בהדרוקן ואם הדברים עתיקים ומוקבלים

ומקובלים ועל כן מכריזים התקופה כמו שנוהגים בעיר מולדתי ויניז"א מה הועילו בתקנתן להכריז תקופת שמואל שהוא תקופה של תהו אפילו אליבא דירדיה שהיה יודע האמת כס"ש (סי' קמ"ו) ולמה לא יכריזו ויודיעו בספריהם ובעריהם תקופת רב אדא שהוא האמיתית והמקובלת ועיני כל ישראל עליה להניד להם מועדי ה' המקודשים ואם יתנצלו באמור שמערימים אותה מפני שהיודעה יכול לעשות כשפים הלא קיימא לן חמירא סנתא סאיסורא ועוד שהסכנה ברי לפי סברתם והאיסור שמא אליבא דכוכי עלמא ואם ירצו להודיע תקופת שמואל ולכתבן על ספר יודיעו ויכתבו כי אין שום נזק בזה אבל תהיה היא טפלה ושל רב אדא עיקר ומסנה יעשו לזכות לאלפי שנים :

קנב אה"כ בצדק כל תלונותיך על המעברים אך יכולים להשיב אותך דבר ואת כל עדת בני ישראל לאמר שכשיודע תקופת שמואל ויתורו לאתוריהם י' ימים יפגעו בתקופת רב אדא :

קנד אה"ח ממונך א"כ יודיעו תקופת רב אדא ויסיפו עליהם י' ימים ויפגעו בתקופת שמואל :

קנה אה"כ הדין עמך אבל שוב מתרון אפך והיה לי לעינים במה שאני מבקש ממך והיינו שאני רואה ההפרש הגדול שיש בין רב אדא לשמואל ורואה אני ג"כ תולדות ההפרש הזה שדעת שפתיך ברור מללו ובכן מוכרת לפי דעתי שכיון שהנוצרים הלכו אחר חשבון יול"יו ציט"אר שהוא של שמואל עד שנת אלף תק"פב לחשבונם אשר או עשו הגהות ותקונים ללוחותיהם צריך שיוולדו מהן שנים גדולים ועצומים לענין חגם וחגנו ; ועוד יש לי שאלות אחרות שאם באתי לפרטן ולבארן יכלה הזמן והן לא יכלו ולכן פרש לי באר היטב כל השינויים וההרחקות שנוולדו ביניהם ובינינו בעינין זה קודם תקון שנתם ואחר התקון :

קנו אה"ח כבר הודעתוך שחדשינו הם חדשי הלכנה לפי שהם ממולד למולד (סי' כ"ח) ושנותינו הם שנות החמה לפי שאעפ"י שאנו עושים שתי שנים של שני'ג או שני"ד או שני"ה הנה בשנה הג' שאנו מעברין אותה ומסיפין עליה חדש אחד אם תחבר יחד כל ימי השלש שנים ותחלקם אה"כ לג' חלקים שוים תמצא לכל שנה שס"ה ימים בקירוב . כגון בשנה זו התע"ג שהיא ראשונה למחזור קמן רפ"ט קביעותיה זש"ג : וימיה שני"ה . שנת התע"ד קביעותה הכ"ז וימיה שני"ד . שנת התע"ה קביעותה בח"ה מעוברת וימיה שפ"ג . תחברם יחד ויהיו אלף צ"ב . תחלקם לג' ויבוא לכל חלק דהיינו לכל שנה שס"ד ימים ומפני שחמרים לכל א' משלש שנים האלו יום א' וחמש שעות ונ"ה דקים וו' חלקים מת"תרף כדי שהיו שנות רב אדא וכן במקצת שאר השנים כי אי אפשר לצמצם סדי שנה בשנה מפני (שימים) אתה מונה לחדשים . ואי אתה כונה שעות) קבלנו המחזור של רב אדא שבמשך י"ט שנים ישתוו השנים ע"י י"ב פשוטות וז' מעוברות באופן שאם תחבר כל ימי המחזור יחד ותחלקם אה"כ לי"ט חלקים שוים תמצא שמגיע לכל חלק דהיינו לכל שנה שס"ה יום וחמש שעות ונ"ה דקים וז' חלקים מתת"רף שהיא שנת רב אדא . ואם תחלקם לחדשים תמצא שהם רל"ה וכל חדש הוא כמ"ב תש"צג שהם ס"ד דקים וחלק א' מת"תרף . וצריכין אנו לכל זה מפני שאם היו שנותינו של לבנה בלבד היו המעדיים נעים ונודים מחדש לחדש באופן שבמשך ל"ג או ל"ד שנה לא היה חדש אשר לא היה בו רגל בשנה מן השנים ונעשה הג הפסח בזמן האסיף וחג

הסוכות בחדש האביב כמו שעושין הישמעאלים שמונין ללבנה בלבד שהגם הנק' בייר"אם סובב סובב והולך כל תרשי השנה כמו שראיתי בליו"רני שבשנת התל"ט חגנו בחשון והיה הבייר"אים חוזר לאחוריו מחדש לחדש עד שבשנת הת"סא שיצאתי משם ללינדרוש עשאוהו בחדש אב : עוד צריך שתדע שהאביב שלנו קודם שנת הת"ס לחשבונו היא אלף ת"ש לחשבונו היה נכנס בכ"ה מאר"צו אמנם מאז ועד הת"קס לחשבונו שהיא אלף ת"ת לחשבונו נכנס בכ"ו מא"רצו . ואל תתמה על החפץ כי עלי להודיעך דבר ונימוקו עמו על הסדר :

קנז אה"כ עיני לך תלויות עד שתחנני ותוציא לאור תעלוסות חכמה :
קנה אה"ח המה אונך ושמע . יש לך לדעת שבועד כללי שלהם הנקרא קונצ"יליאו ניצ"ינו לפי שנעשה בניצ"אה עור בישינאה בשנת שכ"ח לחשבונו הסכימו שלא לעשות חגם אלא ביום א' בשבת הבא תקף אחר י"ד יום של לבנה ובלבד שי"ד של לבנה יחול ביום כ"א מא"רצו שהוא יום האביב לפי סברתם . ואז יחוגו ביום אחד בשבת הסמוך לו מלארתיו . בין שיהי קרוב או רחוק . נמצאו ג' תנאים צריכים להם כדי לעשות חגם . א' שיחוגו יום א' לפחות אחר כ"א מאר"צו שהוא יום האביב שלהם . ב' שהניגוד הבא בכ"ב מאר"צו או קצת ימים אחריו ראוי והגון לחוג בו . ג' שיחוגו ביום אחד בשבת דוקא ולא ביום אחר . ומה יצא להם שכשאנו חוגגין ביום א' בשבת הם מאחרין חגם עד יום אחד בשבת שלאחריו משני פעמים . חדא כדי שלא יחשבו כמתיהדים . שנית שכשאירע כך הם אומרים שהניגוד לא היה בא' בשבת יום א' של פסח אלא ביום ב' של פסח שהוא שני בשבת ג' וכך ממתנין עד יום א' בשבת שלאחריו שהוא ששה ימים אחר הניגוד . עוד צריך אתה לידע שני תנאים צריכין לנו ולהם כדי לחוג כל א' כפי דרכו . הא' תלוי בשמש . והב' בלבנה . התנאי התלוי בשמש הוא שאנו והם אין אנו יכולין לחוג עד שיכנס האביב . אבל יש הפרש בינם לבינינו שהם אינם עושים חגם אלא אחר יום הכנס האביב ואנחנו חוגגין לפעמים ביום האביב כמו שעשינו בשנת הת"סט ביום כ"ו מאר"צו שהוא יום ראשון של אביב שלנו . התנאי התלוי בלבנה הוא שאין אנו חוגגין אלא ביום ט"ז לה דוקא אבל הם רוב תגיהם חוגגין אחר יום ט"ו עד ששה ימים אחריו . כמו שעשו שנת הת"ס היא אלף ת"ש לחשבונו שחל פסחנו ביום א' ד' אב"דיל והם לא עשו חגם עד יום אחד בשבת שלאחריו שהיה יום שמיני של פסח . מפני שאמרו שהניגוד לא היה אלא ביום ב' של פסח ואפילו היו מודים שהיה ביום ראשון היו דוחין חגם ליום א' בשבת שלאחריו כדי שבל יראה ובל ימצא שהתדילו חגם ביום שאנו מתחילין פסחנו . שני התנאים האלה הלא הם כתובים בספר תורת ה' דכתיב (דברים י"ו א') שמור את חורש האביב ועשית פסח . וכתיב (ויקרא כ"ג ו') ובחמשה עשר יום לחדש הזה חג המצות לה' :

קנפ אה"כ לפי דבריך נראה שאין הפרש גדול בינינו ובין הנוצרים לענין זמן פסחנו וחגם :

קס אה"ח יש ויש סמה שיעלה על לב איש משום תחלת האביב שהם קבעין אותו ביום כ"א מאר"צו ואנחנו קבענוהו ביום כ"ה בו קודם שנת הת"ס ואלף ת"ש . וביום כ"ו משם ואילך עד הת"קס ואלף ת"ת :
קסא אה"כ כאל תערוג על אפיקי מים כן נפשי צמאה לידע השינויים והגירחות שהיו ושהיו בין הנוצרים ובינינו לענין זמן תגית הפסח

הפסח ולענין חגם :

קסב אה"ח להיות ששנתם היתה מימי קדם קרמתה מש"ס"ה יום ורביע ובין תקופה לתקופה היו צ"א יום וז' שעות ומחצה כבשנה ותקופת שמואל ולהיות ששנתנו האמתית של רב ארא שיעורה אינה אלא שס"ה יום וה' שעות ונ"ה דקים וז' חלקים. ולהיות שתחלת השבוננו לתקופות בין לר"א בין לשמואל היא מיצ"ט ומאז ועד עתה עברו ג' אלפים שנה ויותר. נמשך מזה שתקופות שמואל מאוחרות משל רב ארא עשרה ימים שהרי של שמואל תחול בחמשה אבר"ל ושל רב ארא בכ"ה מאר"צו. וזה אירע לנוצרים עמנו מזה הטעם עצמו באופן שהאביב שלפי סברתם היה חל בזמן הקונצ"ליאו ניצ"נו בכ"א מאר"צו נסוג אחור עשרה ימים באופן שהיה חל ב"א בו. ובכך כיון ששנתם היתה ארוכה משנתנו ה' דקין וכיון שעבר בזמן הקונצ"ליאו שהיה בשנת שכ"ה לחשבונם עד גריגור"או י"ג אפיפיור שהיה בשנת אלף תק"פב לחשבונם אלף ור"נו שנים נזורו אחור תקופות הם לגבי תקופותינו עשרה ימים והאביב שלנו שבימי הקונצ"ליאו היה חל בכ"ה מאר"צו חזר גם הוא לאחוריו מעט מעט עד שנפל בט"ו בו. ואילו לא עשו התיקונים שעשו היה הולך ונסוג אחור עד פיבר"ירו ובמשך זמן הרבה היה טובב והולך בכל חדשי השנה :

קסג אה"כ כמדומה לי שטעית בחשבונך :

קסד אה"ח למה תאמר כן אדוני המלך :

קסה אה"כ מפני שלדבריד הנכרים טעו בחשבונן שהרי האביב שלהם נסוג אחור עשרה ימים מכ"א מארצו לז"א בו. והאביב שלנו גם כן לקה על לא חמס בכפיו כי גם הוא חזר לאחוריו מכ"ה מארצו לז"ו בו ; **קסו** אה"ח לא אדוני לא היו דברים מעולם. שאם גריגור"או הסיר עשרה ימים על שהיו עודפים נמצא שהיום שהם היו קודמים ט"ו מאר"צו היה באמת כ"ה בו ובכך תקופת ניסן שלנו היתה חלה לעולם בזמנה הראוי וא"כ המלקות היה להם. לא לנו אדוני לא לנו :

קסז אה"כ אמרת שבמשך ג' אלפים שנה נולד ההפרש של עשרה ימים בין שמואל ורב ארא. ואמרו ג"כ שזה ההפרש עצמו נמצא נולד בין שנות יוליאנו ציס"אר לגריגור"או. זה אי אפשר. לפי שמיציאת מצרים ועד היום יש ג' אלפים שנה. ומיוליאנו ציס"אר עד גריגור"או לא עברו אלא אלף ותר"ך שנים שהם יותר מעט מחצי ג' אלפים. א"כ ההפרש שלהם לא היה אלא קרוב לששת ימים :

קסח אה"ח סחכמה שאלת על זה אדוני המלך אבל תשובתך בצדך כי ההפרש בין שמואל ורב ארא בשיעור השנה אינו אלא של חמשה דקים כירוע כי של שמואל שס"ה ורביע בצמצום. ושל רב ארא שס"ה וה' שעות ונ"ה דקים. אך בין יוליאנו וגריגור"או י"א דקים. לפי ששנת יוליאנו היא שס"ה ורביע כשל שמואל ושל גריגור"או שס"ה וחמש שעות ומ"ט דקים. נמצא שחמש דקים בכל שנה לג' אלף שנים הם עשרה ימים. וי"א דקים בכל שנה לאלף ותר"ך שנים הם ג"כ עשרה ימים לפי שמה שבין שמואל ורב ארא הוא חצי הדקים שבין יוליאנו לגריגור"או וכפל השנים. ומה שבין יוליאנו לגריגור"או חצי השנים שבין שמואל ורב ארא וכפל הדקים. אך כ"ו בקירוב כי אין לי לצורך לצמצם עכשיו :

קסט אה"כ ברוך אתה לה' על דבריד אין לחוסף ומהם אין לגרוע. ועתה

ועתה חוזר לעניינינו :

קע אה"ח בזה החשבון של צי"ס"אר היה האביב הילך וחוזר לאחריו מדי שנה בשנה מן המועד אשר יעד לו אח"כ נריגור"יאו האפיפיור ג' ימים לסוף כל ארבע מאות שנה . ומה יצא שלום שהיינו קורין כ"ה מאר"צו היו קורין הם ט"ו . ולכן אם היה בא הניגוד בו ביום היינו עושין בו חג המצות אבל הם היו מואסין בניגוד ההוא משום דסכירא להו שבא קודם כ"א מאר"צו שהוא יום אביב שלהם :

קע אה"כ ומאי נפקא לן מינה :

קעב אה"ח ביון שהיו מסאנין בניגוד שלנו היו צריכין להסתין עד ניגוד של אייר והיו עושין חגם חרש או חכשה שבועות אחר פסחנו :

קעג אה"כ מי שמע כזאת מי ראה כאלה :

קעד אה"ח אני מצאתיו בספרים ואח"כ באוני שמעתי ובעיני ראיתי והנה לך משלים שהרי בשנת אלף תקי"ט לחשבונם היא הרפ"ט לחשבוננו אנחנו חגגנו את חג ה' ביום ה' י"ז מאר"צו והם לא עשו חגם עד כ"ד אבר"יל . בשנת אלף תקכ"ז היא ארצ"ו לנו חגגנו ביום ראשון י"ז מאר"צו והם בכ"א אבר"יל . בשנת אלף תקל"ח היא ה' אלפים ש"ח לנו אנחנו ביום שבת ט"ז מאר"צו והם בכ"א אבר"יל :

קעה אה"כ ששתי בליטוד הזה כעל כל הון :

קעו אה"ח עוד אתרת היתה להם והיינו שכיון ששמרו מידור יול"ח ועשו שנותם של שס"ה יום ורביעי . ומחזור קמן שלהם של ו' אלפים ותת"קלט יום וי"ח שעות . נמצא חרש שלהם של כמ"ב ת"ת בקירוב ובכל מחזור ומחזור עורפית שעה ותפ"ה חלקים אשר לכל ק' שנה הן קרוב לח' שעות ולכל ג' מאות שנה קרוב ליום א' . ולסוף אלף וש' שנה שעברו בין הקונציל"יאו ניצ"ינו עד נריגור"יאו הן ד' ימים . אלו הד' ימים נתאחר מולד הלבנה להם באופן שלא היו מונים יום א' לחרש הלבנה עד ד' ימים אחר מולדה ובכן כשהיינו מונין רא"ח ניסן הם היו מונין כ"ה ללבנה וכשהיינו מונין ט"ו הם היו מונין י"א . ולכן אם היה חל הפסח ביום ה' או ביום שבת לא היו עושים חגם ביום אחד בשבת הסמוך לו מלאחריו כמנהגם אלא היו דוחין אותו ליום א' בשבת השני לפי שהיו חושבים שהניגוד שהיה לפי חשבוננו ביום שבת לא יהיה עד יום ד' של שבוע הבא שהוא י"ט לחדש שלנו וכן כשבא הניגוד לנו ביום ה' הם היו מאהרין אותו עד יום א' ובגלל קלקול חשבונות הללו היו מאהרין חגם ת' או י' ימים מיום הראוי לפי ניוסוס . שהרי בשנת אלף תקי"ח לחשבונם היא הרפ"ה לחשבוננו עשינו חג הפסח ביום ש"ק כ"ז מאר"צו ואעפ"י שהיו יכולין לחוג חגם ביום ב' של פסח כ"ח מאר"צו כמו שעושין עכשיו איתרוהו עד ד' אבר"יל וזה הסדר עצמו ניהנין כל העמים והאומות אשר עוד היום מונין לחשבון הישן שלהם דהיינו של צי"ס"אר . כאשר ראיתי בליו"רני בשנת הת"ן שלנו אלף תר"ץ להם שאנו עשינו את הפסח ביום ש"ק כ"ה מאר"צו . והמונין לחשבון החדש כפי תקון נריגור"יאו עשו חגם ביום שלאחריו כ"ז בו . אמנם המונין לחשבון הקדום לא עשאוהו עד כ' אבר"יל לחשבונם שהם שלשים אבר"יל לחשבון החדש . ובשבת התנ"ח הוא אלף תר"צה חל הפסח ביום ה' כ"ז מאר"צו המונין לחדש עשו חגם בל' בו . אבל המונין לישן לא עשו חגם עד כ"ד אבר"יל לישן שהם ד' מא"י לחדש . וזה ההפרש הגדול

הגדול. ההפרש הקמן ראיתיו שם בשנת התנ"ז היא אקף תרצ"ז להם אנתו עשינו פסחנו ביום ש"ק ו' אברי"ל. בעלי התקון ביום שלאחריו ו' אברי"ל. אבל בעלי הישן עשו חגם ח' ימים אחר בעלי החדש דהיינו ב"ד אברי"ל
 חדרש שהם ד' לישן :

קעז אה"כ יש לכללים הארה משפטים וחילוקים ותנאים רבים ובכן נראה בלתי אפשר שאזכור כולם לכשארצה :

קעה אה"ח אל תחוש לזה כי אחר שאנמור כל הענין אעשה מדגורא בתרא בדרך קצרה וקלה כדי לסייע הזכירה :

קעט אה"כ אשמח כי כביר מצאה ידי :

קפ אה"ח כבר הצנתי לפניך כל ההפרשות שאירעו בינינו ובין הנוצרים

מימי הקונ"ציליאו ניציני בשנת שכ"ה לחשבונם עד ימי האפיפיאור גריגו"ריאו י"ג בשנת אלף תקפ"ב להם והש"מג לנו. ועתה כוונתי לפרש המחלוקות שנולדו בינינו וביניהם מיום תקינם עד שנת אלף ת"ש להם הוא הת"ס לנו ולא עד בכלל. ואח"כ אודיעך מה שאירע משם עד סוף העולם. ואתחיל בשם ה'. ויהי כראות גריגו"ריאו התקלות והמעיות שנפלו בסדר יולי"או צים"אר בתקופות ובמולדות ושתקופות האביב שזמנה לפי דעתם היא בכ"א פאר"צו נסינה אחר לוי"א בו ושעל כן לפעמים היו עושין חגם אחר זמנו המיוחד לו מהועד של ניציני"אה כנון כשהיו חוגגין אחר מ"ו אברי"ל שהוא סוף חרש האביב שלהם. גמר בדעתו לתקן את אשר עותו וקניהם ותכניהם ולכן צוה לכל העמים השומעים בקול דברו שיקצרו חרש אוקט"בירו של שנת אלף תקפ"ב ושלא יהי' אלא מכ"א יום כדי להחסיר העשרה ימים העודפים מזמן הקונצי"ליאו עד זמנו. וכדי שלעתיד לא תקראנה אותם כאלה צוה שמשם ואילך יחסרו משיעור שנת צים"אר אחד עשר דקים בכל שנה ולפי שא"א לעשות זה מדי שנה בשנה כי כמונ כמותם מסכמים (ימים אתה מונה לחדשים ואי אתה מונה שעות). המציא מחזור של ת' שנה וראה שאם יתנו להם שיעור שנת יולי"או דהיינו שס"ה יום ורביע יהיו עודפים ג' ימים על תיקונו. ולכן צוה שלסוף כל א' סג' מאות שנים הראשונים של המחזור יחסירו יום א' מחדש פיבר"ירו ויעשו אותו של כ"ח יום בלבד אע"פ שכפי סידור יולי"או צים"אר הי' משפטו כ"ט ובמקף הק' הרביעי יעשוהו סכ"ט ובוה פיתת ג' ימים העודפים על שיעור תקונו בת' שנה. ונמשך מזה אעפ"י שאם תסתכל בכל שנה לברת תמצא שהיא של שס"ה לג' שנים רצופים והשנה הרביעית של שס"ו כשנות יולי"או עכ"ז אם תחלק כל המחזור של גריגו"ריאו לת' חלקים או שנים תמצא שיגיע לכל שנה ושנה שס"ה יום חמש שעות ומ"ט דקים :

קפא אה"כ בזה תקן לעתיד אמנם כיצד תקן לשעבר :

קפב אה"ח כיון שהסיר י' ימים העודפים מזמן הועד שלהם עד זמנו

דהיינו משנת שכ"ה לחשבונם עד שנת אלף תקפ"ב לחשבונם נמצא שאלף ורג"ו שנים שעברו מאז ועד גריגו"ריאו נתקצרו למפרע ונשארו כשיעור גריגו"ריאו :

קפג אה"כ עתה אוכל לומר באמת שירדתי לעומקן של דברים האלו :

קפד אה"ח סכת הסידור והתקון הוזה עשו פיבר"ירו של שנת אלף ת"ש

שהיא הת"ס של כ"ח ימים וכן יעשו באלף ת"ת ובאלף תת"ק אבל בשנת ב' אלפים יעשוהו של כ"ט יום כמשפטו ויתורו תלילה במחזור שלאחריו. ולכן בשנת שני אלפים וסאה יעשוהו של כ"ח וכן בב' אלפים וסאתים

ומאתים וב' ארפים וג' מאות . אבל בב' אלפים ות' יעשוהו של כ"ט כראוי לו . ונמשך מזה כי לא יספרו ולא ימנו עוד ששה אלפים ותת"קל"ט יום וי"ח שעות כבר אשונה אלא ששה אלפים ותת"קל"ט יום וי"ד שעות ול"ד דקים (שאקראם להבא להקל טורח הזכרת השברים בכל פעם שאצטרך חצי שעה) . הרי לך טעות ותקון שיעור השנה לפי דעת הנוצרים המחזיקים בתקון : **קפה** אה"כ כבר הודעתני טעות ותקון החמה להם . ועתה הודיעני נא טעות ותקון הלבנה :

קפו אה"ח כבר אמרתי לך שמחזור קמן של יול"יאיני ציט"אר הוא של ששה אלפים ותת"קל"ט יום וי"ח שעות ומחזור שלנו שהוא של רב אדא שהיא שמישי וירחי ביחד הוא של רל"ה חדשים אשר יעלה מספר ימיהם לששה אלפים ותת"קל"ט יום וי"ו שעות ול"ב דקים . הנך רואה שהמחזור שלנו הוא פחות משלה' שעה וחצי בקירוב (הן הנה שעה ותפ"ה של שמואל) א"כ בע"ו שנים שהם ד' מחזורים יקדים המולד חמש שעות ונ"ב דקים בצמצום . ואם תוסיף עד ש"יב שנים וחצי תמצא שהקדים המולד יום א' שלם . נמצא שמהועד שבו התחיל השעות עד התקון קדמו המולדות יותר מד' ימים כאשר תראה מהמשל שאציג לפניך אשר רוצאתי מספריהם . והיינו שבשנת של"א לחשבונם שהיתה ט' ממחזור קמן שלהם המולד של מאר"צו היה בכ"ה בו . ובשנת אלף תר"נג לחשבונם שהיתה כמו כן למ"ק שלהם היה המולד בכ"א מאר"צו . נמצא שבמשך אלף רצ"ב שנים חזר המולד לאחוריו ד' ימים וי"ג שעות ולכן היה להם למנות י"ד של לבנה ביום ג' אברי"ל אבל הם לא מנו אותו עד יום שבעה בו :

קפז אה"כ ומהיכן בא להם השעות הזה : **קפח** אה"ח מפני שחשבו שכל מולדות של רל"ה חדשי מחזור קמן חוזרין חלילה לעולם . ובכן כיון שראו שמולד הינ"ירו ה' בשנה א' של מחזור בכ"ג דיוזים"ברי בשנה שניה בי"ב . בשלישית בל' נוביסברי . כתבו כל אלו הימים בלוחותיהם וכן של כל הרל"ה חדשים במולדותיהם כסבורים שלעד לעולם יהיו המולדות חוזרים חלילה על הסדר הזה אבל טעות הוא בידם . כי מי שם חוק ונכול למולדות שלא יעשו אלא ביום ובעונה המיוחדות להם במחשבתם . והלא כל ימי החדש ושעותיו ודקיו ותלקיו ורגעיו ראויין והגונין להיות בהן המולד . ובכן כשהעלו על לבם הדברים והאמת האלו סרו סהר סדרך המחזור קמן והורידוהו מגדולתו באופן שאינו מורה עוד יום יעת המולד כאשר היה עושה לשעבר וימליכו תחתיו את מותרות שנת החמה על שנת הלבנה שקורין בלע"ז איפאק"טאש ויעשו מהם לוח של ל' יום אשר משתנה לפחות או ליותר כפי הצורך . והמותרות או איפא"קטאש כורות זמן המוכרות בקרוב מדי חדש בחדשו . ולפי שאינן צריכין להשתמש בכל הלוח בזמן א' לקחו י"ט מותרות שהתחילו משנת אלף תקפ"ב וסר כחם והוראתם בסוף שנת אלף תרצ"ט לחשבונם הוא התנ"ט לנו . ומתחלת אלף ת"ש נפסלו י"ט מותרות הראשונות ונכנסו אחרות תחתיהן בתנאי שישימשו עד סוף שנת אלף תתצ"ט . וזה ברור ומפורסם שהרי בי"ט מותרות הראשונות בשנת עשר למחזור קמן שלהם היה מותרה עשר אבל בשנת אלף ת"ש שהיא ג"כ עשר למחזור קמן שלהם מותרה הוא תשע וכן בכל המחזור . ובכן תקנו המולדות כפי צרכם וכוונתם :

קפט אה"כ וכי המולדות שלנו אינן חוזרין חלילה בכל מחזור קמן : **קצ** אה"ח לא אדוני לא היתה כזאת בישראל :

קצא אה"כ דברים בלי ראייה כנוף בלי נשמה :

קצב אה"ח במולדות של ספר תקון יששכר מצאתי שבשנת הש"ם לחשבוננו שהוא ראשונה לכחזור רפ"ב היה מולד תשרי ביום א'

י"א שעות ותת"ע חלקים י"ט שיטמבירי. בשנת השנ"ט שהיתה ראשונה למחזור רפ"ג מולד תשרי היה ביום ד' ד' שעות ותקצ"ד חלקים ל' שיטמבירי. בשנת השע"ח שהיא ראשונה למחזור רפ"ד מולד תשרי ליל ז' פ' שעות וק"ט חלקים ל' שיטמבירי בשנת השצ"ג ראשונה למחזור רפ"ה מולד תשרי ליל ג' א' שעה ותש"ד חלקים כ"ט שיטמבירי בשנת התי"ו ראשונה למחזור רפ"ו מולד תשרי יום ה' ו' שעות רי"ט חלקים ל' שיטמבירי בשנת התל"ה א' למחזור רפ"ז מולד תשרי ליל א' עשר שעות תתי"ד חלקים ל' שיטמבירי בשנת התנ"ד א' למחזור רפ"ח מולד תשרי ליל ד' ג' שעות שכ"ט חלקים כ"ט שיטמבירי וסוף דבר (בשנתנו זאת) התע"ג ראשונה למחזור רפ"ט מולד תשרי יום ו' ז' שעות תתק"כ חלקים ל' שיטמבירי. הרי לך ששנה ראשי שני מחזורים ושמונה מולדות משונים זה סוה. וכן אין חשש טעות במחזור קמן שלנו :

קצג אה"כ ברוך אלהינו שנתן לנו תורת אמת. ועתה מה חידוש היה בינינו וביניהם אחר התקון :

קצד אה"ח הרחקות ושינויים חדשים מקרוב באו בהפך מהראשונים :

קצה אה"כ ספרו נא לי את החידושים האלו וארעה אותם :

קצו אה"ח בשנת ה' וי"ו למחזורם שהן ה' וי"ט למחזורנו חל חגם קרוב לחדש א' קודם פסחנו :

קצז אה"כ הנני טובע במצולות ים המבוכה :

קצה אה"ח והלא תולדה זו ברה כחמה מפני שכיון שהם החזירו אביב שלהם ליום כ"א מארצו האמיתי חור ג"כ האביב שלנו לכ"ה

מארצו אעפ"י שבאמת מעולם לא זו מהיו' ההוא אלא מפני שהם שינו את שמו וקראו ט"ו ליום שהי' כ"ב מארצו. ובכן לאחר התיקון נולד שהניגוד הבא אחר כ"א מארצו הוא ראוי והגון להם לקבוע בו חגם שמטהר לבוא קודם האביב שלנו שקבוע בכ"ה מארצו. ולכן כל זמן שהניגוד הוא בין כ"א וכ"ה מארצו הן עושים חגם עליו ואנו מוכרחין להמתין חדש א' עד הניגוד הבא אחריו. וזהו הטעם הנכון והאמיתי שבשנים הנ"ל יקדיסנו חגם לפסחנו :

קצט אה"כ משול משל כדי שאביו הדבר על בריו :

ר' אה"ח בשנת אלף הריפ"ב להם היא הת"טב לנו ח' לס"ק שלנו עשו חגם בכ"ט מארצו אבל אנהנו לא עשינו פסחנו עד כ"ג אב"ריל מפני שהניגוד היה בכ"ד מארצו יום א' קודם אביב שלנו. וכן אירע בשנת אלף תר"צג היא התנ"ג שהיתה י"ט למחזור רפ"ז מפני שהניגוד היה להם בכ"ב מארצו יום פורים. ולפי שהיה יום א' בשבת חגנו בו. אבל אנתנו לא חגגנו עד הניגוד שלאחריו שהיה ביום ג' כ"א אב"ריל :

ר"א אה"כ ילום ה' פעלך כי תירצת כל קושיותי בחכמה ובהשכל באופן שאין לי עוד לשאול ולא להקשות :

ר"ב אה"ח יש עדין קושיא גדולה וגוראה אשר לכאורה הורסת עד היסוד במ כל כללי עיבורנו :

ר"ג אה"כ טובבטח אני כך שתתרגץ אותה כמו שתירצת האחרות :

אה"ח

רי"א אה"כ באיזה שנה של המחזור יבוא השינוי הזה :

רי"ב אה"כ ב"ד של מחזורם. שהיא י"א של מחזורנו ומוה נמשך שמשנת אלף תקפ"ב שהיא שנת התקון עד אלף ת"ש היו קודמין לנו חרש אי' ב' פעמים בלבד בכל מחזור ומחזור דהיינו בשנת י"א וג' למחזורם שהם ה' וי"ט למחזורנו ועכשיו אחר אלף ת"ס עד אלף תת"צפ דהיינו התר"נט לנו יקרמונו ג"כ בשנת י"ד למחזורם שהוא י"א לנו :

רי"ג אה"כ וכי עזיבת יום אחד יוליד הפרש חרש אחד :

רי"ד אה"ח ולא זו בלבד אלא שגם האביב שלנו שמשנת תקונם עד אקף ת"ש היה קבוע בכ"ה סאר"צו אחר אלף ת"ש נדחה לכ"ו בו. ויצא מזה הפלגה והרחקה יתירה מתקופתנו לתקופתם שקודם אלף ת"ש היתה תקופתם נופלת בכ"א סאר"צו ושלנו בכ"ה ולא היו בינינו אלא ג' ימים ועתה שתקופתנו נעתק' לכ"ו תמצא הירחקת ד' ימים :

רמ"ז אה"כ הנני פוסק לשמוע טענותיך שבדואי יהיו חרשות ואמתיות : **רמ"ח** אה"ח נקוט האי כללא בידך. אם המולד שלהם היה קודם ה' סאר"צו אינם עושים חגם בתדש של לבנה ההוא מפני שיהיה

הניגוד שכו בכ"א סאר"צו שהוא יום אביב שלהם ואינם חוגגין בו מפני שאינם חוגגין אלא בניגוד הבא אחר האביב אבל אנחנו אין אנו עושין פסח בחרש שמולד שלו היה קודם י"א סאר"צו מפני שהניגוד שלו יבוא קודם כ"ה סאר"צו וזהו על הרוב כי פעמים יועיל אם יהיה המולד בי' סאר"צו והניגוד בכ"ד בו כמ"ש (סי' ר"ד) ומפני שלא עיבר את חרש פיבר"ירו של אלף ת"ש נעתק האביב שלנו מכ"ה סאר"צו לכ"ו. ולפיכך המולד שיהיה קודם י"ב סאר"צו הוא פסול ובלתי ראוי לנו לחוג בו ולא יהיה ראוי אלא מי"ב סאר"צו ואילך ואם יבוא קודם יום זה מוכרחין אנו לעבר השנה וזה ראינו פעם הראשונה בשנת הת"כד אלף תש"ד להם שהם עשו חגם בכ"ג סאר"צו ואנחנו לא עשינו פסח עד יום ש"ק י"ט אברי"ל וגרמא לזה השינוי היה מפני שלא עיברו את חרש פיבר"ירו של שנת אלף ת"ש. ויצא מזה שקראו ה' ליום שהיה באמת ז' ובכך לפי תקונם המולד נעשה בח' וניגודו היה אחר האביב שלהם שהרי האביב הל' כדרכו בכ"א סאר"צו והניגוד ביום כ"ב ועשו חגם ביום כ"ג. ואם היו מעברין את פיבר"ירו המולד היה חל ביום ז' סאר"צו שהוא פסול להם והיו עושין חגם אחר פסחנו כדרכם ברוב השנים :

רי"ז אה"כ למה נדחית תקופת ניסן שלנו מכ"ה סאר"צו לכ"ו ומי דחה אותה : **רי"ח** אה"ח תקופת ניסן שלנו מעולם לא וזה מיום' הראוי לה ולעולם נופלת בכ"ה סאר"צו האמיתי ואפילו אחר שנת אלף ת"ש אלא שהיום שהם קורין אותו כ"ו מפני היום שהמירו לחדש פיבר"ירו אנו קורין אותו כ"ה. ואעפ"כ יצא מזה קדימת חגם לפסחנו פעם שלישית בכל מחזור קטן. כאשר ראינו ראשונה בשנת הת"סד היא אלף תש"ד והוא שקודם אלף ת"ש תקופת' היתה קודמת לתקופתנו ד' ימים בלבד דהיינו כ"א כ"ב כ"ג וכ"ד סאר"צו אבל עכשיו יש ביניהן ה' ימים לפי שתקופתנו אינה נופלת אלא עד כ"ו נמצא שב"ה הוא ממנין הימים שבין שתי התקופות. ועתה ראת גם ראה איך היה הדבר. היום שהם קורין כ"ד הוא באמת כ'. והכ"ב כ"א. והכ"ג כ"ב. והכ"ד כ"ג. והכ"ה כ"ד. והכ"ו כ"ה. הרי לך שאנו לא דחינו תקופת ניסן מיומה הראוי ליום אחר :

עוד יש אצלי ראייה אחרת שאין כת ביד שום אדם לסתור אותה והיינו שאנו

שאנו מונין למולד אליבא דרב אדא בין תקופה לתקופה צ"א יום ו' שעות
 תק"ט חלקים ול"א רגעים ובמלאת הימים האלה עם השעות החלקים
 והרגעים נכנסה התקופה החדשה ואילו היינו פותחין או מוסיפין מהזמנים
 האלו אזי היינו יכולין לומר שנרחית תקופתנו לאחור או לפנינו. אבל
 מימי ר' הלל בנו של רבי יהודא נשיאה שתקן עיבור שנותינו בימי אביי
 ורבא זה כמו אלף וש"ס שני' ועד השנה הזאת (שהוא הת"עג ליצירה) לא
 נמינו אשורינו מני ארחות תקונו וספיו אנו חיינ ולא גרענו ולא הוספנו
 עליו אפילו כמלא נקודה. א"כ אין כאן לא שינוי ולא חידוש לגבי דידן .
 אלא הכל לגבי דידהו. ולפיכך כשאמרתי בשעבר ואומר לעתיד בע"ה
 שהאביב שלנו נדחה ד"ס מיום כ"ה מאר"צו ליום כ"ו או ליום אחר כאשר
 יארע (סי' רכ"ז) דע שהכל לפי חשבון וסדרו השומרים תקון גריגו"ריאו לא
 לפי סדורינו והשבוננו :

ד"טז אה"כ באיזה שנים מקדימין חגם לפסחנו משנת אלף ת"ש ועד שנת
 אלף ת"ח דהיינו משנת הת"ס ועד שנת הת"קס :

רכ אה"ח הנה הנה. והם אלף תש"א. תש"ד. תש"יב. תש"ך .
 תש"כג. תש"לא : תש"לפ. תש"מב. תש"ן. תש"נח. תש"סא .
 תש"ספ. תש"עז. תש"ף. תש"פח. תש"צז. תש"צט. ולחשבוננו הם .
 הת"סא. תס"ר. תעי"ב. ת"ף. תפ"ג. תצ"א. תצ"ט. תק"ב. תק"י. תק"יה .
 תק"כא. תקכ"פ. תקל"ז. תק"מ. תקמ"ח. תקנו. תקנ"ט :

רכא אה"כ אי אפשר לי להחזיק כולם ולכן תן לי כלל לסבטח מזכיר :
רכב אה"ה הרי לך כלל גדול שבו חרע מדי שנה בשנה בלי חשש טעות
 אם יקדימו חגם לפסחנו או לא כבר הודעתוך שבשלוש שנות המחזור
 בלבד הם קודמים לנו והיינו בשנת ג' י"א וי"ד למחזורם שהם י"ט ה' וי"א
 למחזורנו א"כ המרחק בין קדימה לקדימה הוא ו'. ב'. ז' ב'. ועכשיו אומר
 לך שכל אחד מג' שנים האלו של מחזורם יש לו סותרות הנקרא איפקט"א
 ומולדו קבועים כמו שאסדר לפניך :

הל"א אתה רואה שנאמר מולדות
 מחזור קטן מותר מולד
 אלו פסולים לנו מפני
 שנעשים קודם י"ב מארצו :

רכג אה"כ לפי דבריך קודם שנת
 אלף ת"ש היו קודמין אותנו
 שני פעמים בכל מחזור קטן ואחר
 השנה ההיא מפני שלא עיברו את
 חדש פיבר"ירו יקדמונו ג' פעמים
 שהם מ"ו פעמים בכל ק' שנים .
 י"ד : כ"ג : ה' מארצו :
 ג' : כ"ב : מ' בו :
 י"א : כ' : י"א בו :

עוד אמרת שלא יעברו את פיבר"ירו של שנת אלף ת"ת ולא שנת אלף
 תת"ק. א"כ מת"ת עד תת"ק יקדמונו עשרים פעמים ומת"תק עד ב' אלפי'
 כ"ה פעמים בק' שנה ואתה אמרת שלא יהי' עוד שום חידוש והפרש בנינו
 וביניהם עד שנת אלף תת"ק. והלא דבריך סותרין זה את זה :

רכד אה"ה לא אדוני המך לא תקום ולא תהיה כאשר אברר תחלה
 בניסיון ואח"כ בראיה ועל הראשונה אומר בשש שמשנת אלף
 ת"ש עד שנת אלף ת"ת אינן קודמין אותנו אלא מ"ו פעמים כך משנה
 ת"ת עד תת"ק. והרי לך השנים ערוכים לפניך . אלף תת"ט . תת"טו .
 תת"יח . תת"כו . תת"לד . תת"לז . תת"סה . תת"נג . תת"נו . תת"סד .
 תת"ע"ב

תת'נב. תת'עה. תת'פג. תת'צא. תת'צד. שהם לנו התק'סז. תק'עה. תק'עח. תק'פז. תק'צד. תק'צז. תר'ה. תר'ג. תר'ז. תר'כד. תר'לב. תר'לה. תר'מג. תר'נא. תר'נד :

וער הראיה צריך שתעלה על לבך מה שאמרתי פעמים רבות דהיינו שמספר ימי מחזור קטן של יול'יאו צימ'אר הוא בשל שמואל לא פחות ולא יותר והן ששה אלפי' ותת'קלט יום וי"ח שעות. ושל רב אדא שעליו סומך כל אשר בשם ישראל יכונה ועל פיו נצא ועל פיו נבוא לקבוע כל חגי חדשי ומועדי השנה מספר ימיו ו' אלפי' ותת'קלט יום וי"ו שעות ול"ב דקים מס' בשעה שקורין בלעז מינו'טוש. של האפיפיור גריגוריא' ו' אלפים ותת'קלט יום כמו כן וי"ד שעות ול"ד דקים מס' בשעה ודע שאעזוב הימים לפי שמספרם שוין לכל הסברות ואעזוב ג"כ השברים לפי שאינן מעלין ולא מורדין לענין. ואתה פקח עיניך וראה כי מחזור יוליאוי ציסאר היא ארוך ממחזורנו שעה וחצי. ושל רב אדא משל גריגוריא שתי שעות נמצא שמחזור יוליאוי הוא ארוך ממחזור גריגוריא ג' שעות וחצי. (סימן קט"ד) עוד צריך שתדע שכשגריגוריא תקן השנה לא תיקנה חדי שנה בשנה כי זה אי אגשר יען ששנתה היא שס"ה יום ה' שעות ומ"ט דקים וסבירא להו לנוצרי' כמונו (ימים אתה מונה לחדשי' ואי אתה מונה שעות) כב"ש (בסימן ק"ף) וכן אנחנו עושי'. לפי שאם תקח שנותינו ותשתכל בהן שנה שנה לא תמצא גם אחת שתהי' משס"ה יום ה' שעות ג"ה דקים או תת'קצז חלקים ומ"ח רגעים אלא משנ"ג. שנ"ד. שנ"ה ימי' בפשוטות. ומש"פג שפ"ד שפ"ה. במעוברות כמו שהודעתך בס' פ"ב. וכשאני אומר ששנתנו היא שס"ה יום ה' שעות וג"ה דקים ר"ל שאם תחלק המחזור קטן ליו"ט חלקים שוין דהיינו שני'. יגיע לכל שנה ושנה הימים והשעות והימי' הנ"ל (סי' קנ"ז) וכן שנות גריגוריא אם תקחם שנה בשנה תמצא ג' רצופי' של שס"ה יום וא' של שס"ז כשנות יוליאוי ציסאר אבל אם תקח ד' מאות ותחלקם לחלקים שוים יגיע לכל חלק או שנה שס"ה ימים ה' שעות ומ"ט דקים. וכיון שמחזור קטן של יוליאוי גדול משל גריגוריא ג' שעות וחצי. נמצא שבכל ק' שני' עודף של יוליאוי הנ"ל י"ח שעות בקירוב ולפי שד' פעמים י"ח הם ע"ב. נמשך שבת' שני' של יוליאוי תמצא ע"ב שעות או שלשה ימים יותר סמה שתמצא בת' שני' של גריגוריא. ולכן הסירם האפיפיור הנ"ל וסידר שלא יעברו את חדש פיברירו של אלף ת"ש. ת"ת. ותת'ק. כדי שהת' שנה שעברו יהיו של שס"ה זה' שעות ומ"ט דקים ולא של שש שעות כמו שהיו קודם התקן :

רבה אה"כ עדין קושיתי במקומה עומדת :

רכז אה"ח כבר התפורר' והתמוטט' כאשר תראה. יען לפי מה שהצעתיו אם המחזור שלנו ארוך משל גריגוריא שתי שעות. בה' שני' עודפות עשר שעות. במאתים שני' עשרים. בשלש מאות ל'. בד' מאות ס'. ואם המחזור קטן של צימ'אר ארוך משלנו שעה וחצי. בק' שנים יעדיף ח' שעות. ואינן בצמצום (כי איני חושש לשכרי') במאתים י"ז. בג' מאות כ"ד. בד' מאות ל"ב. נמצא שכשגריגוריא פוחת עיב שעות מת' שני' פוחת ל"ב בין לפי חשבוננו יען אנו מודים שהן יתרות. אבל הארבעי' הנשארות פוחתן לפי חשבוננו לא לפי חשבוננו. כי מ' שעות הללו נתהוו ונתחברו מהששה דקים שיתר שנתנו על שנתם והן עושין ההפרש שיש בין ת' שנות גריגוריא לת' שנות ישראל ר"ל שבת' שנים שלנו יש ס' שעות

שעות יותר סמה שיש בת' שנים של נרינוריוא . ונסשך מזה שאר עיבור ת' שנה נתחיל מחזור קמן שלנו מ' שעות ארר התחלת מחזור נרינו'דיאו וזה יארע ראשונה בב' אלפים לחשבונם . ובב' אלפים ת' יארר מחזורנו ע' שעות סמחזורם . ובב' אלפים ת"ת . ק"ך שעות שהם ה' ימים . ואו תקופת ניסן שלנו שהיא קבועה היום בכ"ז מארצו תדחה לל"א כו . אבל בעגלא ובוסן קריב יבא לציון נואר והי' ה' למלך על כל הארץ :

רבז אה"כ יחולו על ראשך ברכות שמים מעל עד שיכלו שפתך מלוטר די יען העמד' כל זה הענין דבר דבור על אפניו מילת' במעמא והוצאת לאיר תעלומות חכמה אשר עד כה לא שזפתן עין כל חי :

רבח אה"ח עריין צריך אני להציג לפניך סה שתקן נרינו'דיאו בחדש הלבנה דע איפוא שאעפ"י שהוא נרינו'דיאו תיקן כידוד שנתם באופן שפירשתי לענין החמה נשאר לו עדיין לתקן את אשר עוותו באיחור חשבון המולד אשר בכל ש"ב שנים וחצי הי' מתאחר יום א' כמ"ש (סי' קפ"ז) ולפיכך משנת שג"ה עד שנת אלף תקפ"ב לחשבונם הי' קודם המולד ברקיע ד' ימים לחשבונם באופן שהיום שהיו קורין ר"ח הלבנה הי' באמת יום חמישי למולד הילכך כדי לחקן המעות הגדול הזה סידר שכשם ואילך לא יורה עוד המחזור קמן יום המולד כמלפנים אלא שבמקומו יעשו מהזור של שלשים סותרות חמה על הלבנה שקורין איפאק"מאש וישתמשו מ"ט מהם לוסן סה וכשיפסלו הראשונים יכנסו אחרים תחתיהם גדולים או קטנים מהם כפי הצורך כדי להשוות החשבון למולד זכן חזרין חלילה לעולם :

רבט אה"כ א"א להבין הענין הזה בלי משל ועדין כולו האי וואלי :

רך אה"ח כן אעשה בזמן הראוי . ועתה אימר כי כיון שראה שהיו קודמים המולדות ברקיע לחשבונם יום א' בכל ש"ב שנים וחצי ראה נ"כ שהי' הגון וראוי שיעשה התקון בכל ש"ב שנים וחצי אלא שבקש לו דרך אחרת והכל הולך אל מקום א' . והוא שמצא שבכל ב' אלפים ות"ק שנים היה קודם המולד לחשבונם ח' ימים ולכן עשה מחזור של שני אלפים ות"ק שנים וחילקו אה"כ לשמנה מחזורים קטנים שבעה מג' סאות שנים . והשמיני סד' סאות באופן שיעשה התקון ח' פעמים בכ' אלפים ות"ק שנים אשר אם תחלקם לח' חלקים שוים יגיעו לכל חק ש"ב שני' וחצי :

רלא אה"כ מאימתי התחיל זה התקון :

רלב אה"ח עדין לא התחיל . כי הראשון יתחיל בשנת אלף ת"ת לחשבונם . הב' מב' אלפים קי . הג' מב' אלפים ת' . הרביעי מב' אלפים ת"ס . הה' מג' אלפי' . הו' מג' אלפים ש' . הז' מג' אלפים ת"ר . הח' סד' אלפים . דהיינו ת' שנים אחר השביעי . ויועיל זה התיקון כדי להקדים או לאתר המולדות כפי צרכם והרי לך המשל שבקסת סמני . אם בשנת אלף ת"ש לא נפסלו הי"ט סותרות או איפא"מאש ששימשו משנת אלף תקפ"ב המותר של שנת אלף ת"ש היה עשרה אבל ספני שנפסלו הראשונים ונכנסו אחרים תחתיהם קצרים מהם יום א' מותר אותה שנה היה מ' ולא עשרה . דע שלא בלבד מותר אותה שנה הוא קצר משנה שקדמה אלא שכל א' וא' מהסותרות החדשים קצר יום א' מהי"ט שקדמו משנת אלף יזקפיב עד שנת אלף ת"ש . וכדי שתבין הענין על בוריו הנני נותן לפניך לוחות הסותרות עזובות על העבר על ההוה ועל העתיד :

לוח כמותיות בנקראים איסקטאל"ש משנת אלף תתק"ג עד תחלת שנת אלף ת"ש :

מחזור קטן	ו	ז	ח	ט	י	יא	יב	יג	יד	טו
מוטר	כ"ו	ז	י"ח	כט	י'	כ"א	ב	ג	ד	ה
מחזור קטן	ט"ו	י"ו	י"ח	יט	כ	א	ב	ג	ד	ה
מוטר	כ"ז	כ"ז	ח	יט	כ	א	ב	ג	ד	טו

לוח כמותיות מהחלת שנת אלף ת"ש עד תחלת שנת אלף תתק"ג .

מחזור קטן	י'	יא	יב	יג	יד	טו	טז	יז	יח	יט
מוטרות	כ'	כ'	ח'	יב	כג	ד'	טו	כו	ז	יח
מחזור קטן	א'	ב'	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	יט
מוטרות	יא	כב	כב	ג'	יד	כט	ו'	יז	כח	יט

לוח כמותיות מהחלת שנת אלף תתק"ג עד תחלת כ' אלפים ומאתים

מחזור קטן	א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י
מוטר	כט	י	כא	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח
מחזור קטן	יא	יב	יג	יד	טו	טז	יז	יח	יט	כ
מוטרות	יט	יא	יב	כב	ג'	יד	כט	ו'	יז	יח

עֵתָה תבין הכל בנקלה שהרי אם העיין במספר ראשון של לוח ראשון שהוא ו' של מחזור קטן תמצא תחתיו במותרות כ"ו . עיין בלוח הב' ותמצא תחת ו' כ"ה וכן בכל מספרי שלשה הלוחות והנה עיניך רואות שמותרות לוח השני פחותין מהראשון אחד ומספרי לוח שלישי פחותין מן השני אחד וכן הראשון שנים :

רלג אהיב ולמה איתרו תיקון הלבנה עד אלף ת"ת והלא דבר הנראה לעיין הוא מעותם שהיו קורין ר"ח ליום ה' בחדש וכבר הלבנה נראית בעליל מכמה ימים . ועוד שאם לא תקנה מיד באלף תקפ"ב איך כשחל הפסח ביום ה' או ביום שבת קדש עושין חגם ביום ראשון המסוך לו מלארציו . היה להם להסתין עוד שבוע אחד :

רלד אהי"ח ע"י לוח המותרות תקנו המעיות מאלף תקפ"ב עד אלף ת"ת . ומאלף ת"ת ואילך יתחיל התקון החדש . והראי' שקודם אלף תקפ"ב היו מאתין חגם מפסחנו הדש ימים ועוד . כמ"ש (בסימן קע"ג) :

רלה אה"כ אכתי קושיא במקומה עומדת . דאיך אפשר שלא תקנו מולד הלבנה ולא יקדים להם ד' או ה' ימים :

רלו אה"ח ע"י הסשל תבין הענין בנקלה . דע שתיקון הלבנה הנעשה בשנת אלף ת"ת התחיל מאלף ת' ובאלו הת' שנים יקדים מולד הלבנה ברקיע יום א' בלבד לחשבונם . כגון מולד הלבנה ברקיע הוא בשנת אלף ת"ת ביום כ"ט לפיכריר"ו וכפי חשבונם לא יהיה המולד אלא בא' לחדש מארצו אבל מפני שאינם חושבים לפיכריר"ו אלא כ"ח יום מפני תקון החמה אוסרים שהמולד יהיה בא' מארצו . ועי"ז תקנו המולד ותלות שלהם . יום המולד לפי שבאטת היה ביום כ"ט פיכריר"ו שהם קרוין **אי מארצו** . ותקנו הלוח לפי שמורה המולד בא' לחדש מארצו בלי שיצטרכו לעשות לוח חדש :

רלז אה"ג עתה תלמדני הכללים להבין לוחות המותרות :

אה"ח

רלה אה"ח כשמבקשים לידע באיזה יום סתדרש החמה נכנס חרש הלכנה טונין פותר אותה השנה ומונין ג"כ יום לחדש סתדרש סארצו עד החדש שטבקשין בן תחידוש ועד בכלל וכן מונין לידע יום הניגוד או יום אתר מימי חרש הלכנה ומחברין הכל יחד ואח"כ מוציאין מספר הסקובץ סן ימי החדש וביום שכלה בו הוא יום של לבנה הסקובש :

רלז אה"כ כבר אמרתי לך פעם אחרת שכללים בלי משך כנוף בלי נשמה :

רמ אה"ח בוא יבוא ולא יאחר. מי שרוצה לידע בכמה לחדש יוניו יהי מולד הלכנה להם בשנה (הזאת שהוא) אלף תשי"ג להם והת"ענ לנו. יקח סותר השנה שהוא ג'. וד' ימים עוד בשביל הד' חדשים שמתארצו ועד יוניו ועד בכלל ויתבר' יתד הריו שבעה. יסיר ז' משלשים שהם כל ימי חרש יוניו וישארו כ"ג. ובכן בכ"ג יוניו יהי מולד הלכנה אבל רע כי זה החשבון אינו מדוייק ולא אמרתי אלא קרוב אל האמת. והטעם הוא שלפי חשבון זה הם עושים סותר כל שנה ושנה י"א ימים נמורים ובאמת שאינן מניעין שהרי לפי חשבון שמואל ויולי"ו ציס"אר אינן אלא עשרה ימים כ"א שעות ור"ד חלקים. ולפי חשבון רב אדא עשרה ימים כ"א שעות וקנ"א חלקים א"כ אינו סכוין זה החשבון לא לנו ולא להם. וב"ש לדקרוק חילוק חכמת התכונה :

רמא אה"כ נפשי צהלה ושמחה בטה שהודעתני ההפרש שיש בין זמן חגם לפסחנו ובאופן שלא נשאר לי שום ספק בזה ולא שום פקפוק. אבל עדין צריך שתגיד לי ההפרש שיש בין הנוצרים עצמם לענין חגם. כי הנני רואה שהם יותר רחוקים זה מזה ממה שרחוקים סכנו וזה נראה לי תמוה גדולה :

רמב אה"ח אעפ"י שיש בין הנוצרים כמה סכרות חלוקות בעיקרי אמונתם. הנה לפי צרכי. אחלק אותם לשתי כתות בלבד ואקרא אתהן בשם יוני' ורומי' תחת סוג היונים אכניס כל האומות והסרינות שעושין חגם עם היונים אעפ"י שאינן מסכימים עמהם בקצת עיקרי אמונתם כגון מלכות אינגלא"מירא. וכן אקרא רומיים לכל החוגגים עם הרומיים אע"פ שאינם סודים להם בכל עיקרי אמונתם. כגון סרינת הולא"נדא וקצת אשכנזי היא גירם"ניא שמשנת אלף ת"ש החלו לעשות חגם עם הרומיים אע"פ שיש בה שרים רבים ועצומים וכרכים ועיירות גדולות שאינם שומעים בקול האפיפיור ויעשו כן ספני שהיה צער גדול לסותרים שהיו מפסידו' זמן הרבה לפי שזה היה חוגג בשבוע זו וזה בשבוע אחר. ולפעמים זה בתדרש זה וזה בתדרש אחר. ולכן נועדו וגמרו להסיר העשרה ימים הערפים לפי החשבון גריגו"ריאו ולמנות השנה כסידורו. ומלך שויצ"י"איה צוה שיסורו בכל ד' שנים העיבור של פיבר"ירו עד שישתוו לרומיים וכך הם עושין באופן שהסירו כבר ד' ימים ואין ביניהם ובין הרומיים אלא ששה. וכן בשנת אלף תש"ס ימנו ג"כ השנה ויעשו חגם עם הרומיים לא נשאר באיבר"ופה אלא מלכות אינגלא"מירא ומושקו"ויהא ורו"סיא וארץ יון ששומרין עדיין חשבון הישן. ועתה רע שמיד שהאפיפיור ציגו"ריאו י"ג הסיר העשרה ימים סתדרש אוקט"וברי כמ"ש (ס' ק"ף) נולדו בין הרומיים והיונים ד' הפרשיות גדולות ועצומות. הא' שלרומיים אותו החדש לא היה לו אלא כ"א יום אבל היונים עשו אותו של ל"א כמשפטו. הב' כי קודם התקין היו סבקשין ר"ח הלכנה ע"י הסחזור קמן אבל אתר התקן

התקון מבקשן אותו ע"י המותרות או איפא"קמאש (מי' קפ"ה) . הג' שמעת התקון התחילו לחשוב המולדות ארבעה ימים קודם היונים . הר' שהאביב של הרומיים נקבע ביום כ"א מאר"צו ושל יונים נשאר קבוע בכ"א בו כבראשונה שהרומיים קורין ל"א וזה משנת אלף תקפ"ב לחשבונם היא תחלת הש"מנ לחשבוננו עד תחלת אלף ת"ש . כי משם ואילך נולדו עוד חירושים אחרים ביניהם כאשר אפרש בע"ה :

רמג אה"כ הוריעני נא תולדות זה התקון ;
רמד אה"ח מזה התקון נולדו מהלוקית גדולות בין הרומיי' והיונים לענין זמן חנם לפי שבכל מחזור קטן שלהם שהוא א' לשניהם קודמין הרומיים ליונים ר' פעמים חדש או חמשה שבועות ולפעמים ח' ימים בלבד ובשאר שני המחזור עושים חנם יחד כגון בשנת אלף ת"ש . תש"ג . תש"ו . תש"ז . תש"י . ואם אירע שיתחברו יחד שני המרחקים האלו של חדש ושל ח' ימים אזי יוליד משניהם המרחק אשר אני קורא מרחק גדל שהוא של ה' שבועות או ל"ה ימים . וזה גורם תמיהה גדולה לעולם עד שלא גליתי טעמו :

רמה אה"כ מי הכניסך בתגר זה ;
רמו אה"ח בשנת התנ"ג היא אלף תרצ"ג לחשבונם הנוצרים עשו חנם בכ"ב מאר"צו יום פורים ואנחנו לא חגגנו את חג הפסח עד יום ג' כ"א אב"ריל ואני הייתי אז תושב בעיר המפואר' ליו"רני ויתמהו כל יושבי העיר איש את רעהו כי לא ידעו מה הוא ויבואו אלי כולם כאחד נכרים ויהודים ויאמרו עליך המלאכה לבקש טעם החירוש הזה . ואמרה להם זה אינו חידוש כי זכורני שאירע כזה כמה פעמים ואעפ"כ אני אעשה כדבריכם . אזי שנכתי מ"חני ובינותי במחברינו ובמחבריהם ואין גולה את אזני עד שברוב השקידה והעיון מצאתי טעם קרימת חנם לפסחנו בקצת שנים כאשר הודעתוך כבר (במי' קצ"ח) אבל עם כל זה לא שקמזו ולא נחו כי אמרו שהיו רוצין לירע ג"כ טעם שינוי הרומיים והיונים . אז אמרתי הנה באתי במגלת ספר כתוב בלשון אישלקי אשר בו פירשתי כל ה:וגע לענין הזה ומשם הוצאתי כל מה שאמרתי ושאומו לעתיד בויכוח הזה . אלא ששם הוכרחתי להודיע לנוצרים קצת דברים חדשים מקרוב באו להם וישני' נזשנים לנו כגון עידי ראיה . קידוש ב'ד ביום ל' וכו' אבל כאן השמטתי כל אלו וכיוצא בהן והכנסתי תחתיהן עניינים אחרים רבי התועלת לנו ולבנינו עד עולם וחירושים שעלו בדעתי אה"כ :

רמז אה"כ עליך אמרו חו"ל יגעת ומצאת האמן ;
רמה אה"ח המרחקים האלו תמצאם בשנת ג' . ח' . י"ד . וי"ט . למחזור קטן שלהם ודוקא משנת אלף תקפ"ב עד אלף ת"ש לפי שמשם ואילך הוסיף עיד פעם אחרת כמו שאפרש . נמצא שכיון שבכל מאה שנה יש ה' מחזורים אירע זה השינוי בהכרח עשרה פעמים משנת אלף ת"ר עד אלף ת"ש :

רמז אה"כ איזו היא הסבה הקרובה של שינוי הגדול הזה ;
רנ אה"ח העשרה ימים שהוחסרו כהרש אוק"טיכרי . משום שכשם שהרומיי' פוסלין מולד הבא קודם ח' מאר"צו מפני שהניגוד שלו חל בעשרים בו דהיינו קודם האביב שלהם שהוא בכ"א בו כך היונים פוסלים המולד הבא קודם י"ח מאר"צו שהם קרין אותו ח' מפני שהניגוד שלו חל קודם ל"א מאר"צו שהם קח"ן אותו כ"א ולפיכך כיון שבשנות ג' . ח' . י"ד . וי"ט . המולדות

המולדו נעשין לפי הרומים קודם י"ח מאר"צו. היונים מעברין את השני
הם ואין עושין חנם אלא בתדש שלאחריו .
וכדי שתשמור הכלל הוזה בידך הרי כך לוח :
הרי לך שד' מולדות האלו פסולין ליונים
מהמעם שאמרתו ודוקא משנת אלף תק"פב
עד תחלת אלף ת"ש :

רנא אה"כ ולמה לא חשבת בין המולדות
הפסולים ליונים הנעשים ג"כ בט' ובי"א
מארצו כיון שהם בין הח' והי"ח ועוד למה לא
חשבת אלא י"ב ועל מי נמשח הי"ד. ט"ו. י"ו. וי"ז. אשר גם הסה פסולים להם
כפי מה שהוריתני :

רנב אה"ח כבר אמרתו י"ח (סימן קפ"ח) שאעפ"י שמספר המותרות או
איפא"קמאש הן שלשים אעפ"כ אינם משמשי' אלא י"ט מהם לקצת
ומן כגון לק' או לר' או לש' שנים. ואח"כ נפסלין ונכנסין אחרים לשמש
תחתיהם כפי הצורך. הלכך בי"ט מותרות שימשכו משנת אלף תקפ"ב עד
אלף ת"ש לא יש מותר שורה שום מולד בט' וי"א כארצו ולכן לא
הזכרתי בלוח. ועד מה ששאלת למה לא הזכרתי ג"כ הי"ד. ט"ו. י"ז .
וי"ז צריך אני להודיעך שאעפ"י שאמרתו שהמולד הנעשה קודם י"ח מארצו
פסול ליונים עם כל זה הבא ממ"ו ואילך כשר לאלו ולאלו :

רנג אה"כ קשיא דידך אידוד דהא אמרת שקודם י"ח מארצו פסול להם ;
רנד אה"ה לא ארזני. והמעם הוא לפי שהמולד הנעשה ביום ט"ו מארצו
כשר ליונים מחמת שהם חושבים שלא נעשה אלא ד' ימים אח"כ
דהיינו בי"ה וכן היו בי"ט. הי"ז בכ' אך האמת הוא שאינן מכשירין אותו
מפני שנעשה בט"ו אלא מפני שאומרים שנעשה בי"ח אבל מכל מקום
חוגגין בו ;

רנה אה"כ משול משל לקיים הענין בזכירה :
רנו אה"ח בשנת אלף תרפ"ז שלהם וי"ז למהזרם היה המולד ביום שבת
ט"ז מארצו לפי הרומים שהוא ה' כפי היונים. ואעפ"כ חשבו היונים
שאותו מולד היה בח' מארצו לחשבונם ובכן הרומים עשו חגם בל'
בו. והיונים בכ"ז בו לפי השבונם הישן שהוא ו' אב"ר"ל לרומיים :
רנז אה"כ ולמה לא עשו חגם יחדיו ;

רנח אה"ח מפני שכפי הרומיים הניגוד היה ביום שבת כ"ט כארצו וע"כ
חגגו ביום א' בשבת שלארצו ל' בו כמשפטם. אבל היונים חשבו
שהניגוד לא נעשה עד יום ג' א' אבריל ולכן המתינו עד יום א' בשבת
שלאחריו ו' אבריל :

רנט אה"כ הוספת חכמה ושוב ברוך מעמד וברוך אתה לה' :
רס אה"ח הנה עד הנה דברתי במחלוקות הנולדות בין הרומיים והיונים
לענין חגם משנת התקון אלף תקפ"ב עד שנת אלף ת"ש. צריך לרעת
עכשיו מה יהיה משפט מחלוקתם משנת אלף ת"ש עד סוף העולם :
ואומר ראשונה שהאביב של היונים שעד אלף ת"ש הי' נופל בכ"א מארצו
ליונים שהם ל"א לרומים נדחה משם והלאה ליום ראשון של אבריל .
ונמשך ג"כ שאם שלעבר קודם אלף ת"ש היו קודמין הרומיים ליונים שהגם
ד' פעמים במרחק הגדול בכל מחזור קטן כמו שהייתי (בס' רמ"ה). אחד
שנת ת"ש קודמין אותם ה' פעמים בכל מחזור קטן. ובכן מתחלת אלף ת"ש

עד תחלת אלף ת"ת קודמין הרומיים ליונים כ"ו פעמים דהיינו כ"ה בהברח ושתים במקרה. והרי לך הלוח :

נוח השנים מהג כרומיים קודם לתג היונים מנהג חלף ס"ה עד סנה חלף ס"ה :

רסא אה"כ אל
יהי' עלוך
למשא לחודיעני
העיקרים הכלליים
אשר הלוח נכון
עליהם :

רסב אה"ה המעם
שאחר אלף
ת"ש יש שינוי אחר
יותר ממה שהיה
קודם לו הוא ספני
שמתחלתו נפסלו
המותרות הראשונים
ונכנסו אחרים
תחתיהם. ובכן באלו
החדשים שהן ככל
חמשה שהן ליונים.
ואלו הן :

רסג אה"כ הנה
אמת נכון
הדבר אמנם
אשאלך והודיעני אם
יהיו עוד שינויי'
חדשו' בין היונים
והרומיי' משנת אלף

מחזור קסן	שנות חשבונם	הג הרומיים השבון חדש	הג היונים השבון ישן	ימי חדשי הרומיים חשבון חדש
יא	אלף תשא	כו מארצו	כ אבריל	א מאיו
יד	השד	כג מארצו	אבריל	כו אבריל
יג	השם	כז מארצו	אבריל	ה מאיו
ג'	חשיב	כו מארצו	אבריל	א מאיו
ה'	חשיו	כח מארצו	אבריל	ב מאיו
יא	השכ	לא מארצו	אבריל	כח אבריל
יד	חשכג	כה מארצו	אבריל	כה אבריל
יג	חשכה	כה מארצו	אבריל	ב מאיו
ג'	חשלא	כח מארצו	אבריל	כש אבריל
ה'	חשלו	א אבריל	אבריל	ו מאיו
יא	חשלם	כט מארצו	אבריל	ג מאיו
יד	חשמב	כח מארצו	אבריל	כט אבריל
יג	חשמז	ה אבריל	אבריל	א אבריל
יא	חשמ	כט מארצו	אבריל	כו אבריל
ה'	חשנה	ל מארצו	אבריל	ד מאיו
יד	חשנה	כו מארצו	אבריל	ה אבריל
יג	חשסא	כב מארצו	אבריל	כו אבריל
יא	חשסו	כג מארצו	אבריל	ד מאיו
ג'	חשמט	כו מארצו	אבריל	ה אבריל
ה'	חשעד	ג אבריל	אבריל	א מאיו
יא	חשעו	ל מארצו	אבריל	כו אבריל
יד	חשפ	כו מארצו	אבריל	ה אבריל
יג	חשפה	כז מארצו	אבריל	כו אבריל
ה'	חשצג	לא מארצו	אבריל	ה מאיו
יא	חשצו	כו מארצו	אבריל	א מאיו
יד	חשצט	כד מארצו	אבריל	כה אבריל

ת"ת עד ב' אלפים :

רסד אה"כ בוראי. לפי שהרומיים
עושים את פיבריר'ו של שנת
ת"ת ותת"ק חמר של כ"ח ימים בלבד.
ובכן יארע שהאביב של יונים שהיה חל'
לפי השבון החדש בא' אבריל. יתול
בשנת אלף ת"ת בב' כו ובאלף תת"ק
בג' כו ואעפ"כ לא יהיה ביניהם שינוי

מחזור קסן	מותר או איפאקטא	מולד
ג'	כג	ס' מאלנו
ה'	יז	כו
יג	כ'	כו
יד	כג	כו
יג	יח	כו

חדש לענין זמן חגם. לפי שאע"פ שבשנת אלף תת"ק ישנתו המותרות או
איפאקטא"ש כאשר הראית (כלוח ג' ס' רל"ב) לא יולידו עם כל זה שום
שינוי לפי שאינם מורין המולדות בימים הפסולים ליונים, ובוה די ואין
לי להאריך יותר בענין הזה כפני זאלו העיקרים כראים ומספיקים
להורות זמן חגם ושינוייהם לכמה וכמה מאות שנים :

אה"כ

רסה אה"כ אין דעתי להמריחק יותר אלא לידע אם יחודש דבר בין היונים ובינינו :

רסן אה"ח לא אדוני אלא יתמידו איתור יום האביב והסולדות כימי קרם :
רסז אה"כ יש לי מורת ועמל גדול לזכור כל זה הענין עם תנאיו והילוקיו כי הוא קשה לשמוע ונוח לאבד ובכן אם אמצא הן בענין חזור עליו בקיצור נמרץ :

רסה אה"ח אדוני המלך רצוני לעשות רצונך כי אין לי אלא גדולה וכבוד לשמוע בקול דבריך ובכן אתחיל ואומר שהרומיים מסכימים עמנו במסקת תנאי לענין זמן חגם וחגגנו וחולקי' במסקת. מסכימים. א' שלא לחוג חגם קודם האביב. ב' ולא קודם הניגוד. ג' שאנו והם נוכל לחוג בכל חדש האביב ואפילו בסופו אף שלא יכנס כל החג בחדש האביב כמו שאירע להם בשנת אלף תר"ף שחל חגם בכ"א אבריל ויארע ג"כ בשנת אלף תש"מו ולנו בשנת התנג"ג חל הפסח בכ"א אבריל. ובשנת התע"א בכ"ג בו:

רסט אה"כ זוהי דרך נכוחה וקלה ללמוד וללמד :

רע אה"ח באלו התנאי' מסכימין עמנו. אבל חולקי' א' בקביעת יום האביב שחל לפי תקן גרינו"ריאו לעולי בכ"א מארצו. אע"פ שקודם התקן הי' חל ב"א בו. אמנם האביב שלנו היה חל בזמן הקנצ'יליאו ניצ'ינו בכ"ה מארצו. אבל אה"כ היה הולך ונסוג אחר עד שהגיע לפ"ו בו. ואילו לא נעשה התקן הי' חזור לאחוריו עד שהי' חזור תלילה בכל חרשי השנה. אחר שנת התקן אלף תקפ"ב וראש השמ"ג עד תחלת אלף ת"ש חזר להיות נקבע בכ"ה מארצו. מאז עד אלף תת"ק לחשבונם בכ"ו בו. מאז אעד ב' אלפים קי יבוא מ' שעות (דהיינו יום א' ושני שלישים) אחר יום ב"ה. וכן לסוף כל ת' שנה יתאחר מ' שעות כמו שפירשתי (בסי' רכ"ז). ב' הם אינן רשאים לחוג ביום האביב שלהם אבל אנו חוגגין בו כמו שעשינו בשנת הת"ן שחל הפסח ביום ב"ה מארצו. ובשנת התס"ט שהיא אלף הש"ט בכ"ז בו יום אביב שלנו אחר אלף ת"ש. ג' הם חוגגין בין ביום ניגוד הדבנה בין בחסרונה. אבל אין אנו חוגגין אלא ביום הניגוד דוקא לפניו ולא לאחוריו. ד' פעמים הם חוגגים אחר עבור חרש האביב שלהם כדי שיפול יום ראשון של חגם ביום א' בשבת כאשר עשו בשנת אלף ותרס"ו לחשבונם שחגגו בכ"ה אבריל וכן עשו באלף תרפ"ה ובאלף תרצ"ו בכ"ב בו. משא"כ לנו כי לא נוכל לעשות הפסח אם לא יכנסו לפחות ג' ימים הראשונים בחדש האביב. וכן עשינו בשנת הת"מב בכ"ג אבריל. בשנת התס"א בכ"ב בו. ובשנת הת"ף נעשה בכ"ג בו. ה' זמן הראוי להם לחוג בו מתחיל בכ"ב מארצו ומסיים בכ"ה אבריל ושניהם בכלל. ובתוך זה הזמן נכללים ל"ה ימים או ה' שבועות אשר כל יום א' בשבת שלהם ראוי לחוג בו. אבל לנו אין לנו אלא חרש א' שקודם תקונם הי' מתחיל במ"ו מארצו ומסיים ב"ג אבריל ושניהם בכלל. אחר התקן עד אלף ת"ש היה מתחיל בכ"ה מארצו ומסיים בכ"ג אבריל. מאלף ת"ש עד תחלת אלף תת"ק מתחיל בכ"ו מארצו ומסיים בכ"ד אבריל וכולן בכלל. ומשם ואילך יתאחר מ' שעות כידוע. ואם תרצה להתחיל מ"ד מארצו קודם התקן. מ"ד מאז ועד אלף ת"ש. ומכ"ה משם ועד ארף תת"ק השרות בידך. אלא שמנמת דברי אינה אלא על הרוב ולכן השמעתים. אבל לך הרשות נתונה. ו' הסולד הראוי להם לחוג בחדשו מתחיל מ"א מארצו. אבל הראוי לנו קודם תקונם היה מתחיל בא' בו. אחר התקן ב"א בו עד אלף

אלף ת"ש . מאז עד אלף תת"ק ב"ב בו . ומשם ואילך יולד ההפרש הידוע של מ' שעות כאשר אמרתי כמה פעמים :
רעא אה"כ הרי שמרת את מצות תו"ל שאמרו לעולם ישנה אדם לתלמידיו דרך קצרה :

רעב אה"ח בזה החילוק תדע ותשכיל אם אנו קודמין להם בחניגת פסחנו או אם הם קודמין לנו . ויהא כלל זה מסור בידך שאם הסודר שלהם בא מח' ועד י"א מארצו ועד בכלל דע בודאי שהם קודמין אותנו חדש א' אבל אם יבוא את"כ אנתנו קודמי' אותם . גם תדע כי משנת אלף תקפ"ב עד אלף ת"ש היינו קודמין אותם י' פעמים בכל מחזור קטן והם היו קודמין לנו ב' פעמים בלבד . אבל עכשיו אחר שנת אלף ת"ש אנתנו קודמי' ט"ז פעמים בכל ס"ק והם שלש פעמים כאשר שמענוה וכן ראינו בשנת התס"א היא אלף תש"א שהם חגגו בכ"ז מארצו ואנתנו בכ"ג אבריל . בשנת התס"ד היא אלף תש"ד . הם בכ"ג מארצו ואנתנו בי"ט אבריל . ובשנת התע"ב היא תשי"ב . הם בכ"ז מארצו ואנתנו בכ"א אבריל . ודע שהי"ו פעמים שאנו קודמין ע"י ד' מרחקים קטנים הא' כשחל פסח ביום שבת שהם חוגגין ביום א' בשבת הסמוך לו מיד . השני כשחל פסח ביום ה' . הג' כשחל ביום ג' הד' כשחל ביום א' בשבת . שאז מסתייג עד יום א' בשבת הסמוך לו מלאחריו כדי שלא יראו החוצה כמתייהדים ושעושים חנם זכר ליציאת מצרים כמונו :

רעג אה"כ אל שדי יברכך ברכות שמים מעל כי הבאת עלי ועל סמלכתי תדוה גדולה בעוצם טענותיך ובאמתת ראיותיך :
רעד אה"ח עוד יש להודיעך חידוש גדול אשר נעלם מעיני כל חי עד היום הזה . ובודאי שיפלא בעיניך ובעיני כל בקי במלאכת העיבור כי לא שמע כזאת ולא ראה כאלה סימיו :

רעה אה"כ תול כשל אמרתך ואקבלם כשעירים עלי דשא :
רעז אה"ח בשנת התפ"ד לחשבוננו היא אלף תשכ"ד לחשבונם אנתנו עם בני ישראל נחוג את חג ה' ביום שבת ח' אבריל אבל הם לא יחוג חנם עד י"ו בו שהוא אסרו חג לנו . וזהו נגד מה שהצעתי בחילוק הששי . וכן יעשו ג"כ בשנת הת"קד לנו היא אלף תשמ"ד להם שתל הפסח ביום שבת כ"ח מארצו והם לא יחוגו אלא עד ה' אבריל ט' ימים אחריו . וזה לא אירע משנת התיקון אלף תק"פב עד השני' הנ"ל . ומודה אני לפניך אדוני המלך כי זה החידוש גרם לי סבוכ' גדול' ואשתום' על הדבר פעם ושתיים ואין סבין ואמרתי בלבי אולי קלקול חשבונות יש כאן אבל אח"כ נתיישבתי על הדבר ומצאתיו (תהלות לאל) וניסוקו עמו ומבטחתי בך שיושב בעיניך כי אמת ויציב הוא :

רעז אה"כ פתח פיך ויאירו דבריך :
רעה אה"ח כבר ידוע כי יום א' של פסח אנו כוננין ט"ו ללכנה והם י"ד אבל בשתי השני' האלו אינם סונים אלא י"ג ביום שבת שהוא א' של פסח ויום ט"ו לנו . נמצא ביום א' בשבת שהוא שני של פסח הם סונים י"ד ללכנה ויום שני בשבת הוא ט"ו ללכנה לפי סניינם . ולפי שאינם חוגגין אלא ביום א' בשבת דוקא צריכין להמתין עד יום אחר בשבת שהוא אסרו חג של פסח וזהו מעם האירור הזה שהוא נגד מנהגם :
רעט אה"כ הבא ראה שיום ט"ו שלנו בשנים והם הוא י"ג שלהם ועוד למה לא אירע כך משנת התקון עד השנים הנ"ל :